

Lilled ja liblikad

1. See lill kuulub korvõieliste sugukonda ja perekonda *Asteraceae*. Preisi kuninganna Louise peitnud Napoleoni sõdurite eest ja oma lapsed selle lille põllu sisse, laste seas oli ka hilisem keiser Wilhelm I, hiljem sai lillest Preisimaa sümbol, peale Saksamaa ühendamist 1871 koguni terve Saksamaa sümbol. Austrias on ta kujunenud tänapäeval pan-saksa ja parempoolsete ideede sümboliks ja temast on saanud Vabaduspartei liikmete kohustuslik stiilelement. Ta ehib Soome võimupartei logo ja Rootsis Östergötlandi vappi. Pärineb Euroopast ja on levinud üle maailma. Mis lill?

2. See veepinnal ujuv ühe lehe ja ühe peene juurega taim on Eesti väikseim õistaim. Talveks vajuvad nad seisuveekogude põhja, paljunevad peamiselt vegetatiivselt, aga ka õitsevad ning võivad suve lõpuks väikseid tiike katta ühtlase helerohelise kattega. Mis taim?

3. Eestis haruldasel suurel ööliblikal on komme ronida tarudesse meevargile. Mesilased ei ründa teda, sest liblikas imiteerib mesilasema häält. Tema röövik toitub meil peamiselt kartulil. Ladinakeelne nimi *Acherontia atropos* sisaldab viiteid liblika välimusele. Meile saabub tavaliselt mais Põhja ja Kesk-Aafrikast, teine põlvkond lendab sügisel sinnasamasse tagasi talvituma. Mis liblikas?

4. 2002. aastal lisandus eesti liblikate nimekirja **ängelheina-öölane** (*Calyptra thalictri*). Algselt Kaug-Idas elav liik on viimastel aastakümnetel intensiivselt loode suunas levinud, olles jõudnud nüüdseks Rootsinii. Kuni 45 mm siruulatusega tiivad ning tagasihoidlik välimus ei oleks lubanud selle liigi Eestisse jõudmisel uudisekännist ületada, küll aga üks tema omadus, mis inimeste ja loomariigi suhetes alati tähelepanu pälvib. Mis teeb selle liblika kogu maailma liblikate seas eriliseks?

5. Ühte maailmarekordi-taime kohtame kasvamas ka Eestis. Nimelt on tal suurim lehepung. Mis taim?

Hoia silmad lahti

6. Selle Mehhiko meediakonglomeraadi (logo all vasakul) toodang on juba aastaid igapäevane külaline Eesti telekanalites. Seriaalid nagu "Ka rikkad nutavad", "Metsik roos", "Armastuse meri", "Armastuse pisarad", "Igavene homme", "Meeletu armastus", "Rubi", "Süütuke", "Unistajad", "Võõrasema", "Marina ja kapten" ja paljud teised on röövinud lõputu hulga vaatajatunde. Mis kompanii?

7. See Rosimannuste perekonnale kuuluv telekanal alustas tegevust 13. juunil 2013. Näha saab teda kõigis kohalike kaabelTVpakettides. Kanali logo näete pildil. Mis telekanal?

8. Näete kaht kaadrit saksa sarialist "Kirgede torm". Kes on need kaks kena näitsikut, kelle kuulsus Saksamaal on nii suur, et nad kehastasid sarialis iseennast?

9. Kes on sõitnud Tartu linnaliini bussidega, on kindlasti akendel tähele pannud rida keelumärke. Millised on need kaks küsimärkidega asendatud asja, millega veel ei tohi Tartu linnas bussi siseneda?

10. Kuidas nimetatakse neid spikerdamise abivahendeid? Peegelpildis tekst kuvatakse alumisele ekraanile, kust see peegeldub ülemisele läbipaistvale ekraanile. Ekraani teiselt poolt teksti näha ei jää. Eriti meeldib neid kasutada Barack Obamal.

Oopiumit rahvale!

11. Katoliikliku õpetuse järgi on inimese surma juures alati üks tegelane, kes surijat abistab, saadab tema hinge puhastustulle ja esitleb teda hiljem jumalale. Talle on pühendatud tihtipeale kabelid kalmistutel. Loomulikult on ta üks inglitest. Aga kes täpselt?

12. Dalai-Laama on Tiibeti budistide usujuhi nimetus. Laama tuleneb tiibeti keelest ja tähendab guru, õpetajat. Dalai tuleb mongoli keelest. Mida see tähendab?

13. Muinasskandinaavia ja germaani jumalad jagunesid kahte erinevasse hõimu: aasid ja vaanid. Võitluses ülemvõimu eest maailmas jäid vaanid aasidele alla ja taandusid seepeale oma kes-teab-kus asuvasse residentsi Vanaheimi ning maailma asjadesse enam ei sekkunud. Nimetage üks vaanide soost jumal.

14. Tänavu langetas esimese astme kohus süüdimõistva otsuse Keskerakonna kahjuks. Kohtusaaga jätkub. Aga me küsime, milline ainuke Eesti partei, kes on kohtus lõplikult süüdi jäänud? See praeguseks pankrotistunud partei mõisteti 2009. aastal süüdi erakonna majandustegevusele ja varale kehtestatud piirangute rikkumises. Partei pidi maksma 300 000 krooni trahvi. Paremtsentriline partei asutati 1998, esimees on ärimees Aldo Vinkel, valimiste parim häältesaak on 1,7% häältest.

15. Huurid on islamis kaunitarid, keda Allah annab moslemi paradiisis õigeusklikule mehele. Nende neitsiikkus taastub kogu aeg. Mitu huuri antakse igale islami paradiisi pääsenud mehele? Sama arv on jumala nimesid Kabalas, stuupasid Borobuduri ümber, templeid Angkor Vatis, NBA rekord ühe põhihooaja võitudes ja hafniumi järjekorranumber.

Ulme

16. Pildil olev isik esitas oma kandidatuuri mõned kuud tagasi Ukraina presidendivalimistel. Kandidatuur lükati küll tagasi, ent täpselt kuu aega tagasi toimud parlamendivalimistel kandideeris ta taas ja tema partei kogus 0,36% (58 000) häältest. See partei asutati 5 aastat tagasi. Ta deklareerib end kui esimest analoogset parteid maailmas, tema slogan on "e-valitsus bürokraatia vastu" ja eesmärgid on kogu maa arvutiseerimine, tasuta arvutiõpe kõigile, bürokraatia likvideerimine, üleminek digiaruandlusele ja paberarvete keelustamine, maksude vähendamine, GMOtoodete keelustamine Ukrainas ning lahkumine rahapesu tõkestavatest organisatsioonidest. Partei lippu ei saa me kahjuks näidata, sest siis oleks lausa võimatu valesti vastata. Mis partei?

17. Mis rassist on see jedi (ülal paremal)?

18. Mis aasta? (± 1 aasta = 1 p)

- On Armeenia kalendris 1477., Jaapani kalendris Heisei 41., Kopti kalendris 1745., Korea kalendris 4362. ja hindu *Kali yuga* ajastu 5130. aasta
- Inteli inseneride arvates enam ei kehti Moore seadus (mikrokiibil olevate transistoride arv kahekordistub iga kahe aasta järel)
- 2006. a. startinud NASA kosmosesond New Horizon väljub Päikesesüsteemi piiridest
- Maast möödub üllähedalt asteroid 99942 Apophis. Välistatud pole ka kokkupõrge
- Skynet saadab ajas tagasi Terminaatoreid tapma John Connorit
- Ukraina Kosmoseagentuuri poolt 9. oktoobril 2008 väljasaadetud digitaalne tervitus jõuab sihtkohta planeedile Gliese 581C
- Aegub salastusnõue kõige salajasematele JFK mõrva puudutavatele FBI toimikutele
- Buddy Holly looming kaotab autorikaitseõiguse
- 100-aastaks saab koomiksikangelane Tintin

19. Milliste ulme valdkonda kuuluvate teoste peategelased on peaaegu nimekaimud Elizabeth Swann ja Isabella Swan?

20. Millise bändi elupõline saatja on aastakümneid olnud säherdune peletis, keda võib kohata pea kõigi bändi albumite kujunduses?

Kes minevikku ei mäleta

21. 24.veebbruaril 1918. kuulutati Eesti iseseisvusmanifestis Demokraatiliseks Vabariigiks. Nädalajagu varem, 16. veebruaril 1918 kuulutas Leedu riiginõugu välja samuti iseseisvuse. Mis oli selle riigi ametlik nimi?

22. Ta oli Tšingis-khaani pojapojapojapoeg. Tema nime kandev hord tekkis Kaspia ja Aasovi mere vahelistel aladel XV sajandi keskel Kuldhordi lagunedes. XVI sajandi keskel pärast mitmeaastast põuda riik käis alla, ellujäänud liikused edasi Põhja-Kaukaasia steppidesse ja asutasid seal Väikese Temanimelise hordi. Tolle liikmetest kujunes praeguseks temanimeline rahvas (ca 100 000), kes räägib temanimelist keelt, tema nime kannab rajoon Dagestanis ja rajoon Tšerkessias. Kes?

23. 23. märtsil 1937 jõustunud Pühade ja puhkepäevade seaduse (RT 1937, 24, 202) § 1 järgi olid riiklikud pühad ja puhkepäevad alljärgnevad. Täida lüngad!

1. uusaasta (1. jaanuar);
2. kolmekuningapäev (6. jaanuar);
3. iseseisvuspäev (24. veebruar);
4. palvepäev;
5. suur reede;
6. ülestõusmispühad, 3 päeva;
7. kevadepüha (1. mai);
8. taevaminemispüha (ristipäev);
9. nelipühad, 2 päeva;
10. võidupüha (23. juuni);
11. jaanipäev (24. juuni);
12. ... (31. oktoober);
13. ... (viimane pühapäev enne adventiaega);
14. jõulupühad, 3 päeva.

24. Kaks päeva oli jäänud rünnakuni maailma kaubanduskeskusele, kui Baltfetti nimelises ettevõttes töötanud hilisteismelised Pletskin ja Petrov põhjustasid omal maal tragöödia, mis proportsionaalselt (ohvrite arv elanikkonna kohta) oli lennukirünnakust ligi 4 korda suurem. Selle mõju on tunda käesoleva ajani. Mis maa ja mis tragöödia?

25. Tallinna kui merelinna piiresse jääb 18 sadamat. 3 neist on oma nime saanud endiste tsaariaegsete laevatehaste nimede järgi. Nimetage need 3.

Siit nurgast ja sealt nurgast, keskpõrandale kokku

26. See pilt pole tehtud Rakveres, vaid ühes Venemaal asuvas linnas, mis asub otse Saraatovi vastas üle jõe. Linnas elab 202 000 elanikku. Praegust nime kannab ta aastast 1931 mehe järgi, kelle elutee kestis 28. November 1820 – 5. August 1895 ja kes ise sinna linna kunagi ei sattunud. Mis linn?

27. See Helsingis 1998. aastast toimuv üritus on suurim ainult heavy-metalile pühendatud rockfestival kogu Põhjamaades. Eestlastele on ta ilmselt tuttavam Metsatõllu samanimelise kontsertalbumi kaudu. Mis üritus?

28. Näete kolme fotot erinevatest, kuid ühe ja samal põhjusel ainulaadsetest eri riikides asuvaist asutusest. Neljanda samasuguse asutuse jaoks ei ole siiani luba antud. Rohkem selliseid asutusi maailmas olla ei saagi. Mis asutustega on tegemist?

29. Selle võimsa tammenuia andis Pekole tema isa, et vajadusel vaenlasele vastu astuda. Samuti pani see rukki vohama, kui seda põllule näidata. Praegu nimetatakse selle nimega ülemsootska valitsussaua. Tuntud on ka samanimeline seto bänd. Mis see on?

30. Euroopa liidust lahkusid viimati 2012 aasta 1. jaanuaril väikesed Prantsusmaa ülemeresaad Saint Bartholomy ja Saint Martin. Euroopa liidu eelkäijast alates Rooma lepingust on lahkunud aga 1 riik (1962) ja 1 territoorium (1981). Nimetage need maad.

Tule taevas appi!

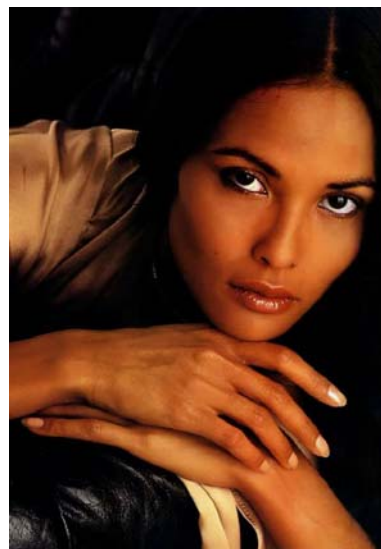
31. Tänapäeval on popp vaielda kõikvõimalike metro-, homo-, bi- jne -seksuaalide teemal. Meie küsime – kes on sapioseksuaal?

32. Ebateaduse vastu võitlev MTÜ Eesti Skeptik annab igal aastal välja auhinda suuremat sorti lollustega silmapaistnutele. Laureaatide hulgas on olnud Päästeamet nõiavitsa kasutamise eest, raadiosaade Hallo Kosmos, TTÜ teadur Viljo Viljasoo oma püramiidienergiatega jt. 2014 sai preemia Ants Talioja mastaapne töö, mille tagajärjel suunati ümber Rail Baltica trass, jäetakse kaevandamata maavarad ja luuakse looduskaitseala mitteeksisteerivate maa-aluste jõgede kaitseks Tuhala-Nabala piirkonnas. Võrdluseks: James Randi Haridusfond annab välja lendava sea preemiat; Austraalia skeptikud jagavad väänatud lusikaid; Soome sõbrad premeeriva silmapaistvaid saavutusi Huhhaa auhinnaga. Mis nime kannab Eesti skeptikute auhind?

33. Eesti surmakultuuriga seotud sõnavara on täienenud kahe uue võõrsõnaga: resomatsioon - ehk surnu lagundamine veeks - ning promessioon - mis on ...?

34. *Mustela putorius futo* on hinnanguliselt 2500 aastat tagasi Vahemeremaades kodustatud loom. VIII sajandil levisid nad Hispaania kaudu Araabiamaadesse. Euroopas vahepeal unustuse hõlma vajunud koduloom levis ristirüütlike vahendusel taas tagasi Euroopa lossidesse ja sealt edasi ka maakohtadesse. Keskajal muutusid nad tavalisteks taluloomadeks pea kõikjal Euroopas. XIX sajandi alguses muutusid nad aga ebapopulaarseks ning nende kasvatamine jäi väga kitsa ringkonna lõbuks. 1950ndest on looma koduspäidamine taas suurenenud. Nende loomade aretajate liit Eestis loodi 2006. aastal. Loom on 1-2 kg raske, kuni 50 cm pikk ja elab kuni 10 aastat. Mis loom?

35. Need 2 naist on mänginud kümnetes filmides ühte ja sama pikantset rolli. Nimetage need naised.

VARIA

36. Inimese neelus paikneb palju eraldi kogumeid moodustavat lümfoidset kude. Need kogumikud ümbritsevad ringina neelu ja täidavad kaitsefunktsiooni. Suurimad neist on paarilised kurgumandlid ja kuulmetõrve mandlid. Nimetage aga 2 suurimat paaritut kude.

37. Kes on selle II maailmasõja keerises kaotsi läinud tuntud maali, mille koopiat näete, autor?

38. Kes on pildil?

39. See Hispaania firma on Euroopa suuruselt teine bussikeretootja. Tema koostöös Scaniaga valminud mudel Century on üks populaarsemaid reisibusse maailmas. Igaüks, kes on viimase paari aasta jooksul Tartust Tallinna sõitnud, on tema toodangut tõenäoliselt kasutanud ja ka tema logo esiklaasi all näinud. Mis firma?

40. Ja lõpetuseks üks hästi lihtne küsimus. See mees (1928-2008), kelle nime te **korduvalt** olete kohanud, on sündinud Eestis ja kuulub ühte vanemasse Rootsi-Eesti aadliperekonda ning on üks rikkamaid eestlasi läbi aegade. Jõudnud läbi sõjakeeriste 1946 Inglismaale, elas ja töötas seal, erialaks investor-pangandus. Avatud Eesti Fondi nõukogus tegutsedes alustas ta oma isikliku raha kasutamist Eesti teaduse, esmajoones biomeditsiini heaks. Ta finantseeris täies ulatuses Citrina Laboratooriumi ehitamist, mis võimaldas rajada esimese kaasaegse molekulaarmeditsiini ja rakubioloogia keskuse unisoonis Tartu Ülikooli Molekulaar- ja Rakubioloogia Instituudi ja Eesti Biokeskusega. Ta on olnud mitme Eesti Teadus- ja Arendusnõukogu koosseisu liige. Tartu Ülikooli auliige aastast 1997, Tartu Tähe kavaler. Kes?